

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти**

02 грудня 2019 року № 189/1

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація: Вихователі закладів загальної середньої освіти

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 01 від 19 вересня 2019 р.).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 06 від 17 листопада 2019 р.) та введено в дію наказом ректора № 189/1 від 02 грудня 2019 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, наказу МОН України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти», програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», рекомендованої Інститутом проблем виховання НАПН України (протокол № 06 від 02.07.2018), а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Шпичак І.П., к.пед.н., ст. викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти.
2. Шевчук Ю.С., ст. викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації вихователів закладів загальної середньої освіти розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням Концепції Нової української школи, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вихователя до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, виховними технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб педагогів, освітніх установ, держави та глобалізованого світу.

У Концепції Нової української школи визначено соціальне замовлення: компетенізація освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів (вихованців), структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У Програмі «Нова українська школа» у поступі до цінностей» наголошено на необхідності розв'язання проблеми захисту дитинства, впровадження в освітній процес нової філософії виховання – соціально-педагогічної підтримки підростаючої особистості як найбільш перспективної щодо нового осмислення ролі педагога в освітньому процесі та його взаємодії з учнями на етичних принципах і моральних імперативах. Основними завданнями соціально-педагогічної підтримки визначено: допомога учням у розвитку ціннісно-орієнтованої активності, подолання труднощів соціальної взаємодії, профілактика ризикованої поведінки, соціальний захист у складних життєвих ситуаціях.

Складність сучасних виховних проблем потребує комплексного підходу у їх розв'язанні та розвитку соціально-педагогічної парадигми виховання. Основою нової парадигми, а відтак і основою виховання виступають особистість дитини, визнання її найвищою цінністю, орієнтація вихователя (педагога) на гуманні, демократичні принципи спільної з дитиною життєдіяльності, отже, генерація стратегії суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Нова парадигма виховання полягає в розумінні дитини як суб'єкта і мети виховання, орієнтує на усвідомлення виховання як соціально-педагогічного явища, на підвищення виховного потенціалу освітнього середовища та проектування цілісного виховного простору. Превентивними заходами у роботі з дітьми визначаються: приділення особливої уваги формуванню ідентичності, основ духовності особистості, культури мислення і культури поведінки, профілактиці шкідливих звичок, ризикованої, девіантної і кримінальної

поведінки, жорстокості і насилля в учнівському середовищі, різних видів залежностей.

Концепція Нової української школи пропонує виховний компонент змісту компетентностей, визначених у Законі України «Про освіту». Закладені основні орієнтири компетентнісного виховання особистості учня можуть творчо наповнюватись конкретним змістом, з урахуванням особливостей функціонування закладу освіти, вікових та індивідуальних можливостей учнів, інших актуальних соціальних викликів.

Переосмислення соціальної і професійної місії педагога (вихователя) Нової української школи, сучасного закладу освіти актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до нинішніх соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

1.2. Цільова аудиторія

Вихователі закладів загальної середньої освіти.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є розвиток та/або удосконалення (модернізація) професійних компетентностей вихователів ЗЗСО щодо реалізації завдань державних стандартів освіти, вимог Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» з урахуванням основних напрямів державної політики в галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;

знання основних закономірностей розвитку і вікових особливостей дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами;

уміння планувати й організовувати позаурочну освітню діяльність з дітьми, підлітками, молоддю в закладах освіти, за місцем проживання;

готовність до конструювання та реалізації сучасних концепцій та програм виховання, організації діяльності органів учнівського самоврядування і шкільних громадських організацій;

здатність до проектування власного професійного розвитку з метою надання якісних освітніх послуг, ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

1.4. Профілі базових компетентностей вихователя ЗЗСО

Головна ідея підвищення кваліфікації педагогічних працівників полягає в забезпеченні індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

Профілі базових компетентностей педагогічних працівників містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування загальної середньої освіти:

професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального та інклюзивного середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів сучасної школи;

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

підприємницька компетентність – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави;

предметна (фахова) компетентність – знання навчальних предметів, фахових методик, технологій навчання та виховання.

Знання і розуміння	сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, загальної середньої та професійно-технічної зокрема; соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері загальної середньої та професійно-технічної освіти з питань виховання; основних механізмів функціонування і реалізації нової компетентнісної парадигми виховання; концепції інклюзивної освіти; академічної доброчесності.
Розвинені вміння	організовувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо); конструювати та реалізувати сучасні програми виховання із використанням різноманітних методів, форм і технологій; діагностувати освітній процес і складати індивідуальні освітні маршрути для становлення учня як особистості, громадянина, інноватора; організовувати освітньо-розвивальне середовище; проектувати власну програму професійно-особистісного зростання.
Диспозиції (цінності, ставлення)	дитиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому

	<p>процесі усіх учнів; просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність); рефлексія власної професійної практики.</p>
--	---

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вихователя в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

підвищення кваліфікації вихователів (вихователів гуртожитків,

вихователів ЗЗСО, вихователів ГПД)

за напрямом «Розвиток професійних компетентностей»

заочною формою навчання (30 аудиторних годин)

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1.				
Професійний розвиток педагога				
Тема 1. Підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності педагогічних працівників	2			2
Тема 2. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладів освіти	2			2

Тема 3. Організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності	2			2
Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2. Сучасні виклики виховання та його головні засади				
Тема 1. Сучасний зміст і аспекти виховання	2			2
Тема 2. Формування психологічної безпеки в освітньому середовищі Нової української школи	2			2
Тема 3. Профілактична робота педагога з попередження насильства у сім'ї		2		2
Тема 4. Педагогіка партнерства. Інноваційні форми роботи з батьками		2		2
Усього годин за модулем	4	4		8
Модуль 3. Проектування цілісного виховного простору				
Тема 1. Сучасні підходи до планування виховної роботи	2			2
Тема 2. Організація самостійної діяльності вихованців на заняттях самопідготовки	2			2
Тема 3. Інноваційні підходи щодо профілактики негативних проявів у поведінці дітей та підлітків. Булінг та мобінг		2		2
Тема 4. Диференційований та індивідуальний підхід до навчання дітей із різними порушеннями розвитку	2			2
Тема 5. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами		2		2
Тема 6. Розвиток творчого потенціалу та особистісних можливостей здобувачів освіти	2			2
Усього годин за модулем	8	4		12
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	18	8	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Професійний розвиток педагога

Тема 1. Підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності педагогічних працівників

Професійна підготовка педагогічних працівників у контексті реформи освіти: сучасні виклики та вимоги. Пріоритетні напрями науково-методичної підтримки в умовах неперервної освіти: розвиток фахових (предметно орієнтованих/базових) компетентностей педагогів; створення інструментального методичного середовища для реалізації системного підходу до провадження освітньої діяльності; налагодження динамічної функціональної взаємодії методичних служб різних рівнів з іншими організаціями.

Особливості професійної діяльності у галузі загальної середньої освіти. Професійні стандарти. Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Змістове поле науково-методичної роботи з педагогічними працівниками. Інноваційні форми науково-методичного супроводу. Моделювання роботи школи технологічної майстерності. Авторські творчі продукти (проекти, навчально-, науково-методичні розробки та ін.).

Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: незалежне тестування фахових знань та умінь, самооцінювання власної педагогічної майстерності (е-портфоліо), вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації. Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 2. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладів освіти

Практична реалізація принципу дитиноцентризму. Становлення педагогіки партнерства. Форми і прийоми налагодження співпраці зі здобувачами освіти на уроці.

Форми та методи залучення батьків до партнерської взаємодії. Інструменти та канали інформування батьків, отримання зворотного зв'язку, створення комфортних умов спілкування.

Взаємодія педагогічних працівників: супервізія та фасилітація процесу обміну досвідом. Вирішення спільних завдань та проблем професійної діяльності педагогічних працівників. Організаційні заходи для налагодження командної роботи у закладі освіти.

Тема 3. Організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності

Сутність і фундаментальні цінності академічної доброчесності. Законодавче поле академічної доброчесності. Основні види порушень академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання). Особливості дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками та здобувачами освіти; види академічної відповідальності педагогічних працівників та здобувачів освіти; права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності. Кодекс академічної доброчесності школи. Організаційна структура системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти, що передбачає дотримання академічної доброчесності працівниками закладів освіти та здобувачами освіти.

Модуль 2.

Сучасні виклики виховання та його головні засади

Тема 1. Сучасний зміст і аспекти виховання

Розвиток освіти і виховання. Узгодження мети, цілей, завдань освіти і виховання в умовах реформування освіти. Нова філософія виховання. Стратегія національно-патріотичного виховання. Виховання громадянина-патріота України.

Сутність виховання. Основна мета, виховні завдання та закономірності та принципи сучасного виховання. Особливості та умови сучасного виховання у ЗЗСО.

Українська національна система виховання. Вибір змісту виховання та підходи до виховання у ЗЗСО. Побудова та моделювання процесу виховання. Виховний потенціал особистості. Пошук індикаторів вихованості особистості.

Тема 2. Формування психологічної безпеки в освітньому середовищі Нової української школи

Сутність поняття психологічної безпеки та порівняння його з іншими суміжними поняттями. Виклики та їх прийняття. Різні рівні психологічної безпеки в різних типах освітнього середовища. Критерії психологічно безпечного освітнього середовища в порівнянні з психологічно безпечними сімейними умовами життя дитини. Способи формування психологічної безпеки в освітньому середовищі. «Гаразд»-підхід: дії та настанови. Тригери безпеки. Психологічно безпечне спілкування: структура та алгоритми. Концепція НУШ в контексті психологічної безпеки. Рекомендації для підвищення психологічної безпеки освітнього середовища.

Тема 3. Профілактична робота педагога з попередження насильства у сім'ї

Поняття «насильство» в цілому й сімейного насильства зокрема. Система заходів щодо реабілітації постраждалих та запобігання сімейному насильству, де значне місце відводиться превентивній (профілактичній) роботі.

Пропедевтична діяльність у галузі сімейного насильства. Комплекс заходів, спрямованих на роз'яснювальну роботу щодо прав і потреб з різними цільовими групами, перш за все з групами ризику, формування таких стереотипів поведінки, які мінімізували б провокацію агресії та насильницьких дій, а також на забезпечення інформаційної та інших форм підтримки тим, хто постраждав від сімейного насильства.

Психолого-педагогічна профілактики сімейного насильства. Прогнозування та проектування бажаних соціально-психологічних умов розвитку дитини. Позаурочна робота педагога з попередження насильства і агресії в сім'ї. Профілактична робота в учнівських родин. Наставництво і шефство.

Тема 4. Педагогіка партнерства. Інноваційні форми роботи з батьками

Педагогіка партнерства в новій українській школі. Завдання психологічної служби у роботі з батьками. Світова практика надання психологічної допомоги дітям та їх батькам. Визначення узагальненого показника соціального благополуччя дитини. Арт-терапія як інноваційний метод у роботі з батьками. Бібліотерапія. Роль батьків в оптимізації освітнього процесу. Вплив батьків на мотивацію дітей до навчання. Робота з метафоричними асоціативними картами «Щастя дитинства».

Модуль 3.

Проектування цілісного виховного простору

Тема 1. Сучасні підходи до планування виховної роботи

Виховання особистості, інноватора, патріота як основна мета Нової української школи. Планування виховної роботи як цілісний, всеохоплюючий процес, обґрунтований та продіагностований. Державні нормативні документи з питань планування виховної роботи, що визначають завдання освіти на сучасному етапі. Прогнозування. Етапи планування: оцінка стану виховного процесу, визначення мети виховної роботи і способів її досягнення, контроль за виконанням з об'єктивним оцінюванням реальних результатів. Узгодження планування з діяльністю вчителів-предметників, практичного психолога, соціального педагога, педагога-організатора, з дитячим самоврядуванням, батьками, працівниками громадських установ та служб тощо. Завдання і зміст психолого-педагогічного діагностування вихованців і колективу групи при плануванні виховної роботи. Зміст, форми і структура плану виховної роботи. Календарне планування.

Роль щоденного планування вихователя. Приклади планів роботи вихователя.

Тема 2. Організація самостійної діяльності вихованців на заняттях самопідготовки

Корекційно-виховне значення самопідготовки. Методи навчання учня орієнтуватися в потоці інформації. Формування самоосвітньої компетентності.

Загальні принципи з формування пізнавальних умінь учнів з особливими потребами, методи діагностичного дослідження рівня їх реальних можливостей з метою створення відповідних умов для самореалізації та саморозвитку. Самоосвітня компетентність учнів. Роль методів самостійного здобуття знань в організації самоосвіти учнів. Психологічний супровід освітнього процесу під час самопідготовки. Формування в учнів з особливими потребами навичок самоконтролю.

Тема 3. Інноваційні підходи щодо профілактики негативних проявів у поведінці дітей та підлітків. Булінг та мобінг

Насилля у школі – проблема, що замовчувалась. Жорстоке поводження з дітьми та нехтування їхніми інтересами як наслідок, насилля в стосунках між дітьми. Поведінка, спрямована на утвердження своєї влади над кимось. Чинники негативних проявів поведінки, зокрема булінгу й мобінгу. Дві форми профілактики дитячої жорстокості – негативна та позитивна. Партнерство школи, сім'ї, позашкільних закладів освіти, громадських організацій в організації авторитетного, а не авторитарного впливу в створенні позитивного соціального середовища.

Тема 4. Диференційований та індивідуальний підхід до навчання дітей із різними порушеннями розвитку

Розлади у дитячому і підлітковому віці. Невроз. Джерела виникнення неврозів. Шкільний невроз та його ознаки. Вегетативні розлади при шкільних неврозах. Характеристика дітей, що страждають шкільними неврозами. Ознаки невротичних станів та невротичних реакцій. Фактори збереження психічного здоров'я учнів.

Тривожність. Базальна тривожність. Тривожні розлади. Причини виникнення розладу тривожності. Прояви тривожності, поведінкові реакції дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Навчальна тривожність. Тривожні розлади у підлітковому та юнацькому віці. Селективний мутизм, як наслідок тривожності у дітей.

Дитяча депресія. Види депресії: проста депресія, тужлива депресія, тривожна депресія, боязка депресія, слізлива депресія, дисфорична депресія, ступорозна депресія, адинамічна депресія, астеноподібна депресія, ступидна депресія, анестенічна депресія, соматична (маскована, вегетативна,) депресія. Прояви дитячої депресії. Депресивність у підлітковому віці. Лікування та корекція депресії у дітей та підлітків.

Тема 5. Організація освітнього процесу дітей із особливими освітніми потребами

Інклюзивне навчання як комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами. Дитина з особливими освітніми потребами – сутність поняття. Класифікація видів порушень за нозологіями. Типологія та види інвалідності. Причини виникнення порушень. Організаційно-методичні засади навчання дітей із особливими

освітніми потребами за інклюзивною формою навчання, індивідуальною, дистанційною.

Тема 6. Розвиток творчого потенціалу та особистісних можливостей здобувачів освіти

Концепція НУШ про необхідність пошуку і реалізації творчого потенціалу та креативних можливостей учнів. Сучасні концепції, щодо природного, творчого потенціалу дітей. Можливості та завдання сучасної демократичної школи у реалізації задатків і здібностей учнів. Роль, місце, рівень готовності та компетентності педагогічних працівників, що ведуть пошук і реалізацію творчих можливостей учнів (вихованців).

Методики виявлення обдарованості і креативності у дітей. Тестування, анкетування чи спостереження. Організація роботи з учнями за індивідуальними програмами розвитку. Вимоги до їх складання та реалізації. Організація науково-дослідної роботи з учнями. Застосування набутих учнями знань на практиці. Визначення перспектив розвитку учнів та реалізації їх творчого потенціалу.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вихователів ЗЗСО.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вихователів ЗЗСО.